

Stichting Senioren in Eritrea

Verslag Werkbezoek aan Eritrea van Hota
November-17December 2004

Dit verslag rapporteert over de volgende punten:

- a. De uitbreiding met nieuwe coördinatoren voor de miniprojecten
- b. Geassisteerde oude en nieuwe 'cliënten'
- c. Mai Habar
- d. Vision Eritrea en MLHW

a. De coördinatoren

De ontmoeting met de nonnen liep niet vanzelf. Zr. M. was de eerste twee weken lang moeilijk vindbaar na een eerste vriendelijk welkom aan huis – want ze bleken om de hoek van mijn logeeraadres bij de nicht van Abi hun klooster te hebben.. Maar zelfs een uitnodigende brief van mij hielp niet – ze kwam niet meer opdagen en van TJ – en later van Abi hoorde ik het slechte nieuws dat ze er geen zin in en /of tijd meer voor zouden hebben . Wel nodigde ze ons dringend uit om naar hun Handwerktentoonstelling annex Kerstverkoop te komen – hetgeen we deden, nietsvermoedend gezellig met een oudere , Italiaanse non babbelend en wat spullen uitzoekend. Dit bleek later geweldig effect te hebben gehad, want toen ik ze tijdens mijn laatste week een keer overviel om die zaakjes op te halen en hen alsnog het voorstel deed om ons toch a.u.b. op z'n minst verder te laten werken met hun lijst – maar dan door onze nieuwe coördinatoren – vonden ze dat eigenlijk ook een heel goede oplossing, want het was natuurlijk ook zonde van al hun werk anders geweest – plus dat ze die mensen op hun lijst allemaal persoonlijk goed kennen, zodat ze blij zouden zijn als ze geholpen werden. We hebben toen enthousiast die lijst nog eens grondig met elkaar doorgenomen, waarbij bleek dat er toch best meer geschikte kandidaten tussen zaten dan wij indertijd dachten . Misschien krijgen we in de toekomst nog wel weer nieuwe namen van ze ook – zou me niet verbazen! (Misschien moeten nog maar die fiets voor zr. M in gedachten houden...)Die lijst heb ik toen doorgegeven naar de volgende, nieuwe coördinatoren:

H en G, vrienden van Karen, beiden uit het onderwijs/vluchtelingenwerk afkomstig, hebben in Europa, de VS en Soedan gewoond en zijn nu al een paar jaren woonachtig in Asmara – hoewel ze hopen naar Keren te verhuizen over een jaar of zo als ze beiden gepensioneerd raken. Hij is Eritreër en zij Ierse en beiden waren ze op zoek naar zoiets als dit als bezigheid. Hij is al zo goed als gepensioneerd en heeft dus nu al tijd – vandaar dat ik ze informeerde over de 'Ursulinen lijst' en geld voor hen achterliet **bij TJ (300 euro)**

T (en haar man K op de achtergrond), die ik - goed aanbevolen via het Urkse Soc/Med C'tee - ontmoette in Massawa – maar die ook twee keer per maand een week in Asmara zijn voor zaken.. Deze twee bleken echt geïnteresseerd en gingen meteen ook daadwerkelijk aan de slag met mij te helpen om een naaimachine te kopen b.v. Ze hebben een auto wat ook makkelijker werkt! Ze zijn bereid om in beide steden mensen te zoeken en te assisteren. T was in Ethiopië de voorzitter van de Eritrese vrouwenvereniging aldaar en werd dan ook als één van de eersten gedeporteerd – en later eveneens haar man, een zakenman en hun kinderen

(één woont in Nederland).. Ze is een zeer capabele vrouw – runt een kledingzaakje in Massawa nu- en was meteen al van plan contact met de andere coördinatoren op te nemen om de aanpak met hen af te stemmen. Ik heb bij haar **14.000nkf (=500 euro) plus 350 euro** achtergelaten, omdat zij het grootste aantal mensen (ze hoopte op 10 dit komende jaar) zou gaan helpen.

T en H in Massawa gaan door met ons – er is een prachtige ezelin voor een buurvrouw door T aangeschaft toen ik er was, compleet met touw, jerrycans en voer voor de eerste maand en geld voor twee volgende (de ezelin mag niet werken tijdens de eerste maand dat ze haar jong zoogt!). Verder heeft ze een buurvrouw die pinda's en andere snacks wil gaan verkopen – die zal wel spoedig op eigen benen staan met een klein beginkapitaaltje.- enz. Ik heb **428,50 euro (was 12.000 nkf)** bij haar achter gelaten voor toekomstige hulpverlening , inclusief 20 euro per maand voor haarzelf **plus nog de resterende 2000 nkf** die over was van vorig jaar, voor programmabestedingen.

Ik hoop van harte dat deze mensen nu ook echt voortvarend werk er van gaan maken – en dat ze niet zullen stranden in twijfels en/of problemen. Ze hebben alle info van mij mondeling en op papier ontvangen over onze stichting, werkwijze, selectiecriteria en rapportage verwachtingen en zijn niet tegen op het terugkijken van maandelijksse betalingen van de uit te betalen sommen geld en die vast te leggen. Ze hebben allen getekend voor de ontvangen gelden.

Ben zeer benieuwd naar hun eerste verslagen! (Moeten we waarschijnlijk wel achterheen zitten...)

Verder heb ik TJ en L wat geld laten beheren voor latere betalingen aan de oude, hun reeds bekende cliënten in Asmara. (**600 euro totaal bij TJ en 40 euro bij LB**, zie voor alle bedragen de reçu's en zie hieronder voor details van de bestedingen)

b. Oude en nieuwe cliënten (In volgorde van ontmoeting)

1. Z is geweldig opgeknapt, ze ziet er goed en opgewekt uit, is wat aangekomen en loopt als een kievit -maar gaat nog wel manken als ze dat te lang doet. Ze heeft me uit dankbaarheid een halve dag op sleeptouw genomen om boodschappen e.d. te doen en verder heeft ze hard gewerkt – en verdiend - aan wat verstelwerk voor mij en borduurwerk voor een kennis hier , die daar misschien een handeltje in wil beginnen. Ze naait uitstekend en kreeg daardoor al direct weer een nieuwe klant: de vrouw van de arts die haar vorig jaar behandelde. Het enige minpunt is, dat ze in een slechte, vuile woning zit zonder behoorlijk licht, waar ze moeilijk kan werken – die ze me overigens duidelijk niet wilde laten zien uit schaamte, leek me zo. Ze wil graag verhuizen maar had geen geld – nog te weinig inkomsten gehad, een vicieuze cirkel - dus heb ik geld achtergelaten bij TJ voor de eerste (maximaal drie) maanden huur, mocht ze iets vinden

100 euro bij TJ voor haar achtergelaten

2. T , de oude mandenmaakster, kwam de eerste zondag na mijn aankomst al direct aan huis, samen met A – zo kon ze ook meteen aan het werk – heel verstandig. L was erbij vanwege de vertaling voor mij (zie ook de video) Zij raakte ook erg betrokken en zal het contact voor de verdere ontwikkeling met T onderhouden. We hebben wel twee uren besteed aan het uiteenzetten , tekenen en berekenen van de nieuwe vormen van mandjes die Abi en ik bedacht hadden: een rechte prullebak, twee soorten pennebakjes en een brievenmandje van riet met

gekleurde versieringen – en een ronde veelkleurige van vilt.. Dank zij de handige A was het niet nodig alles met gekleurde draden uit te meten voor T die analfabete is. – ze had wel een centimeter thuis en zou haar helpen uitmeten. Met geld voor materiaal op zak (**400 nkf**) gingen ze weg en ruim een week later waren ze terug met de eerste 6 resultaten: een gewelfde prullenbak en nog wat wat krommige pennebakjes – de brievenhouder was echt helemaal te moeilijk. Ik **betaalde 500nkf** aan T voor deze proefserie, per slot kwam de opdracht van ons. Maar we/ze gaven de moed niet op en ze gingen aan de slag met onze suggesties voor verbeteringen en kwamen de dag voor m'n vertrek terug met nog eens 6 mandjes, die al een stuk beter waren (*zie voorbeelden ter vergadering*) en waar ik dit keer **300 nkf** voor betaalde, het gemiddelde per mandje kwam dan zo op ong. 85 à 90 nkf, een redelijk reële prijs. Deze kan echter wat lager uitvallen (maar dan werkt ze waarschijnlijk wel al sneller), wanneer de ngo HABEN haar producten zou kunnen gaan opnemen in hun nieuw-opgezette handel in Eritrese handgemaakte voorwerpen (*zie internet foto hierbij gestuurd*). F (de vrouw van Arjan Bons van DIA – Dutch Interchurch Aid/ICCO) is daarmee begonnen en ze was geïnteresseerd om vrouwen in Asmara erbij te betrekken – als het allemaal werd goedgekeurd door het Haben management. (moet ik nog horen –per 9/1/05). Met haar ben ik overeengekomen, dat wij T blijven betalen voor de rest van de proefseries, totdat haar producten verkoopbaar zijn geworden. Dan zal ze verder direct met Haben verder 'zaken doen', die haar dan vervolgens direct met handelaren in contact zullen brengen en dan zelf ertussenuit stappen. Dan is ze onafhankelijk producente geworden – leek me een mooi traject, dat **L toezegde om te begeleiden - ik liet daartoe 40 euro bij haar achter**. Zij zal de contacten met F in eerste instantie maken en meegaan naar Haben. Leuk hè, dat we zo op één lijn bleken te zitten met elkaar?

3. A. is de jongere vrouw met drie kinderen en vermiste man (was soldaat) die Abi vorig jaar was begonnen te helpen – en vriendin/helpster van onze veel oudere echte cliënte T. Ik zag haar 1-kamerwoning in een achterbuurt en constateerde dat verdere hulp wel geboden was. Ze leek me kien en capabel, maar te mager, asthmatisch of chronisch bronchitis patiënte en sleepte steeds maar door de kou, met kinderen of ouderen. Behalve hoestdrank gaf ik haar wat geld (**100 nkf**) voor de hulp aan T met de uitleg over de mandenmakerij.

Zelf wou ze liever naaister zijn dan kinderoppas, maar ze had de door Abrehet gehuurde en betaalde naaimachine niet kunnen houden, omdat ze de huur niet zelf kon opbrengen (was toen 150 nkf per maand en is nu 250 geworden). Haar inkomsten waren onregelmatig geweest – hoeveel precies kwam ik niet achter. Ik hoopte met Abi te kunnen overleggen over hoe het best te werk te gaan (een machine huren of kopen? – die ik gekregen had ondertussen was geen elektrische en loodzwaar en dan – hoe lang voordat we die kunnen sturen?) Het leek me, dat de koopprijs wel opwoog tegen een huurprijs, die je er in 17 maanden mee terug had verdiend. Enfin, telefoon noch e-mails werkten, dus besloot ik na een week van geen cent uitgegeven te hebben aan ons werk in Asmara, met hulp van K er toch maar één te kopen à **4.250 nkf (= 150 euro)**, dit tegen terugbetaling (aan T) van minimaal 50 nkf per maand. Ze was dolgelukkig en tekende. (*Zie bon en "contract"*)

De vraag is, of dit onder onze stichting mag vallen bij wijze van uitzondering, anders komt dit onder mijn (met of zonder hulp van Abi) verantwoordelijkheid.

4., een bijna vijftigjarige buurvrouw van T in Amaterre, de krottenwijk in de halfwoestijn bij Massawa werd de gelukkige bezitster van een prachtige grijze ezelin - door T gekocht d.m.v. bemiddeling door een arm persoon om de prijs te drukken - die ook nog drachtig bleek! (à **1500 nkf = iets onder 50 euro**) Ze had er tien jaar geleden één gehad en weet dus hoe ze

ermee om moet gaan, inclusief water halen voor klanten in het drukbevolkte buurtje zonder waterleiding. Dat levert dan een paar nakfa op per ritje met (nog te kopen) jerrycans op de rug van het dier. T kende haar nog uit de Sudan en zorgt –zoals ze gewoon is – achteloos nog voor een dochter van haar ook. Ze zal toezien op de ‘exploitatie’ en ik drukte op hun beider en hun kinderen hun hart het dier met liefde te behandelen, zodat het vriendelijk blijft – en niet zoals sommige van die (los)geslagen ezels, die wild om zich heen bijten. Ze hadden haar al aan een poot vastgebonden - zoals een schaap of geit voor de slacht - voordat ik kwam, dus het zal me benieuwen. Op een rit naar Wokiro vonden we een goede prijs voor sorghum- en rietsuikerstengels, zodat we voor **100 nkf** voor een maand aan voedsel insloegen – daarmee was die pick-up meteen helemaal vol ook! De rest zullen ze lokaal voor een iets duurdere prijs kopen t.z.t.

Het intake gesprek met deze vrouw staat eveneens *op de video*. T zorgt voor de follow-up.

Intussen houdt T zelf steeds meer kippen (85 nu al) en leren zij en H alle ins en outs over prijzen, broeden en vermarkten, zodat ze daar ook mensen mee zullen kunnen gaan helpen in hun omgeving – zoals al eerder de bedoeling was. Hopelijk komen er meer gegadigden voor dit soort werk in dit rurale stukje land dit jaar. Kip en ei zijn erg in, in Eritrea!

5. M een half invalide (deels verlamde) man van binnenkort 50 en de broer van T. Hij had de brandende wens een winkeltje te beginnen aan huis (dus geen extra huur te betalen) in een arm buurtje richting uitweg naar Mendefera. Zij en haar man hadden al geholpen met een toonbank en planken te laten timmereren en hadden de halve inventaris ingekocht – dat was al dat ze konden bijdragen. Aan ons dus de vraag om die laatste helft van de inventaris.

Aangezien zij mee gaan helpen heb ik daar in toegestemd, hoewel hij dus wel familie heeft – en ook kindertjes, die in de winkel helpen. (zie video) Hij verwacht een omzet van 400 nkf p.m. te kunnen halen en kan 50 nkf min. p/m afbetalen.

4200 nkf. betaald

6. N tenslotte is omstreeks 70 jaar en de grootmoeder van de drie kinderen van 7, 5 en 4 jaar oud, van haar overleden dochter, voor welke zij zorgt – zo goed en kwaad als dat gaat op een uiterst kinderrijk, armoedig en morsig hofje achter de ijzermarkt. Ze gaan naar school en Nigisti geeft ze wat te eten van de voedselhulp die ze ontvangt. De huur bedraagt 300 nkf, maar dat is al te veel en ze is 3 à 4 maanden achter. Zelf zegt ze geen charitas te willen ontvangen, maar werken is ook geen mogelijkheid meer voor haar – ze is echt oud en eigenlijk niet eens meer in staat om de kinderen op te voeden.

Ik heb haar de **500 nkf** gegeven die ik bij me had – **en 2800 (= 100 euro)** zouden diezelfde week nog volgen, om de huurachterstand te betalen en voor de volgende drie maanden in huur (300 nkf), plus water, electriciteit en eten te voorzien. Vervolgens heb ik **100 euro bij TJ achtergelaten** om haar omstreeks 15 maart te overhandigen voor de volgende 3 maanden. Er moet wellicht een andere oplossing komen voor deze situatie t.z.t.. Ze is een vriendin van Zaid – misschien kan die gaan helpen met de opvoeding?

Dit waren de mensen die ik financieel heb menen te moeten ondersteunen tijdens deze reis, hoewel ze niet allemaal precies binnen onze criteria vielen.

Trouwens: hierboven vergat ik dat ik **aan T ook nog 100 euro** heb gegeven om haar dak mee te laten repareren, zodat het niet meer lekt. Hoe zou zij anders moeten kunnen werken dan wel leven in dat vreselijke krotje? (zie video)

c. Mai Habar

Het bejaardentehuis heb ik wederom kunnen bezoeken dank zij H, die nu Directeur Generaal bij MLHW is geworden, een prachtig nieuw, blauw pak droeg en daarmee twee uur op tv te zien was tijdens een interview over de nieuwe 'adoptiepraktijk' vanuit de weeshuizen, inderdaad een bijzonder program, dat duizenden kinderen weer een thuis geeft, meest bij (verre) familie. (Dit terzijde) Hij komt deze maand misschien naar Nederland!

Enfin, hij regelde mijn vervoer, met de boekhouder van het tehuis, de accountant van het ministerie en zijn eigen nieuwe opvolger erbij, die me hun hele lijst met inventaris van de container toonden – keurig op een rijtje, behalve dat een loden X-ray pak ontbrak, voor een ziekenhuis bestemd, waar niemand opheldering over kon verschaffen. Ik hoop dat ze er geen kogels van gemaakt hebben ondertussen.... De situatie in Mai Habar was ogenschijnlijk niet veel veranderd, behalve dat ik wat van onze rolstoelen en kleding herkende op de binnenplaats. Qua bedden stonden bijna overal de oude nog in de slaapkamers, op een paar na omdat ze – zeiden ze – te onstabiel waren en daardoor onbruikbaar. Kennelijk wisten ze niet om te gaan met de hydraulische systemen – en aangezien de matrassen te groot zijn voor de oude bedden, werden ook die niet gebruikt. We troffen al deze spullen verdeeld over twee containers aan, waartussen nog wat ongebruikte rollators en rolstoelen of onderdelen daarvan door elkaar heen lagen, plus nog wat ongebruikte zakken met kleding. Dat maakte me niet blij en ik heb de heren, waaronder ook Mai Habar's manager hierop aangesproken. Ze beloofden de zaak op te zullen ruimen en gelukkig konden ze me ook melden dat hij binnenkort vervangen zal gaan worden en er een nieuwe positie zou komen voor een sociaal werk(st)er. Ik heb er erg op aangedrongen om een ordentelijke, goed organiserende, doch vriendelijk vrouwspersoon ervoor te nemen – zodat de zaak daar wat beter aangepakt gaat worden in de toekomst. Ze zagen zelf wel al in, dat die goeie G – op krukken met één been – dat allemaal niet alleen af kon. Het voorbeeld ter plekke was de beste kamer van het tehuis: het ziekenzaaltje, dat puik voor elkaar was, inclusief onze medische hulpmiddelen die daar keurig opgeslagen stonden door de verpleegster. Dus het kan best!

De sanitaire situatie staat uitvoerig beschreven in mijn e-mail aan jullie van 22 december j.l., dus gelieve deze hierbij te (her)lezen. H's budgetvoorstel daarvoor ligt intussen in Urk bij de Med/Sociale commissieleden en ik hoop dat die daar positief op zullen reageren (die vergaderen ook binnenkort). Anders zitten wij met een schuld van een 2000 euro aan MLHW!

De oude verlanglijst voor Mai Habar is niet meer updated vóór mijn vertrek ondanks mijn verzoek daartoe aan H, dus we kunnen beter gewoon onze eigen conclusies trekken, behalve dat ik met hem overeengekomen ben om de bedden naar DenDen (revalidatiecentrum voor oud-stijders in Asmara) over te laten brengen – daar is wel verplegend personeel die ze kunnen gebruiken – evenals een toekomstige zending bedden. Die staat trouwens al gepland: de bedden-fabriek zou er 20 opsparen voor ons en de container in Urk staat ondertussen half leeg, e-mailden ze me naar Eritrea - dus eind deze maand kunnen we weer goederen, kleren e.d. afleveren, want ze hebben in ieder geval nog veel spullen nodig, dat is zeker!

d. Vision Eritrea en MLHW: het pilot project voor ouderen

Na een tweetal vrij positieve discussies vooraf hierover met Vision Eritrea en H (MLHW) apart, besloten we gedrieën de mogelijkheden nog eens door te nemen tijdens de laatste dagen van mijn verblijf. Dit gesprek werd eigenlijk de enige domper van mijn bezoek. H stak een

hele speech af over hoe goed zijn ministerie alle inventarisatie van ouderen had verricht en hoe totaal ze overal ervaring hadden met de implementatie van grote projecten enz. enz. Vervolgens preees Dr Tt de verrichtingen van het ministerie (die er inderdaad best zijn mogen) – en kwamen ze gezamenlijk tot de conclusie dat er toch zeker 1000 euro per persoon nodig zou zijn om ons eenvoudige idee van kleine income-generating activities (IGA's) te financieren. Ze verweten mij (ons) niet voldoende ons huiswerk te hebben gedaan (welk is mij onduidelijk – zijn achtergrond info en rapporten hieromtrent ontving ik niet, vroeger noch deze keer, ondanks aandringen) en ze verwachtten min of meer dat wij ergens in Europa een ton zouden kunnen lospraten voor 100 oudere proefpersonen. Ik heb ze medegedeeld dat ik dat niet een realistische verwachting vond noch een vereiste, gezien onze eigen, kleinschalige ervaringen en daarmee was deze kous af. Zonder rancune, want de volgende dag had H alweer nieuwe excursies voor me georganiseerd, dit keer naar DenDen en de fabriek voor prothesen om die toch vooral ook in de aandacht aan te bevelen – per slot weet hij dat ik ook de ISEE/Urk vertegenwoordig...

Al met al een heel drukke reis met veel positieve ervaringen en vooruitgang. Vooral over de coördinatoren ben ik opgetogen – ik hoop dat deze ook werkelijk zullen gaan presteren. De nabije toekomst zal het leren>

Hota Davis
Januari 2005